ITO01 – NHẬP MÔN LẬP TRÌNH CÁC PHÉP TOÁN

double vs long double???

#define vs const

double vs long double???

- Phụ thuộc vào trình biên dịch và hệ điều hành.
- Kiểu double là 8 bytes.
- Thông thường hệ điều hành x86 kiểu long double là 8 bytes, một số hệ điều hành x64 là 16 bytes.

#define vs const

- Sử dụng câu lệnh #define thì khi biên dịch tên hằng sẽ được thay thế bằng giá trị. → Ko cần xài bộ nhớ để lưu hằng
- const là một biến hằng → Chiếm dung lượng trên bộ nhớ

Nội dung

- 5. Các phép toán
- 6. Biểu thức
- 7. Nhập xuất dữ liệu
- 8. Một số hàm hữu ích
- 9. Một số ví dụ minh họa

5. Các phép toán

- 1. Toán tử gán
- 2. Toán tử toán học
- 3. Toán tử tăng giảm
- 4. Toán tử phẩy
- 5. Toán tử toán học và gán
- 6. Toán tử bit
- 7. Toán tử điều kiện
- 8. Toán tử quan hệ
- 9. Toán tử luận lý
- 10. Độ ưu tiên các toán tử

5.1. Toán tử gán - Assignment operator

Dùng để gán giá trị cho 1 biến

Gán 10 cho biến x

Gán giá trị của y cho biến x

```
int a, b;
a = 10;
b = 4;
a = b;
b = 7;
```

$$x = 5;$$

 $y = 2 + x;$

int
$$x = y = z = 5$$
;

Gán giá trị 5 cho 3 biến z, y, x

5.2. Toán tử toán học - Arithmetic operators

Phép toán	Giải thích	Ví dụ:
+	Cộng	x = 11 + 3
_	Trừ	x = 11 - 3
*	Nhân	x = 11 * 3
/	Chia	x = 11 / 3.
/	Lấy phần nguyên	x = 11 / 3
%	Lấy phần dư	x = 11 % 3

??? Phép /

Khi nào là phép chia?

→ Khi 1 trong các đối số là số thực

Khi nào là phép lấy phần nguyên?

→ Khi các đối số đều là số nguyên

$$a, b, c, d = ???$$

5.2. Toán tử toán học - Arithmetic operators


```
#include <iostream>
int main(){
    int a = 123456;
    int b = 654321;
    std::cout<<a+b<<"\n";
    std::cout<<a-b<<"\n";
    std::cout<<a*b<<"\n";
    std::cout<<a/b><<"\n";
    std::cin.get();
    return 0;
}</pre>
```

```
777777
-530865 Kết quả đúng
-824525248 80779853376
0 0.188678
```

Kết quả

không như mong muốn

Vấn đề:

- 1. Phép nhân (tràn kiểu dữ liệu)
- 2. Phép chia (sai logic do sử dụng phép lấy phần nguyên)

Hướng giải quyết:

Sử dụng kĩ thuật ép kiểu

```
std::cout<<(long long)a*b<<"\n";
std::cout<<(float)a/b<<"\n";</pre>
```

5.3. Toán tử tăng ++, giảm --

Dùng để tăng ++ hoặc giảm -- 1 đơn vị:

Ví du:

Để tẳng giá trị của biến a lên 1 đơn vị ta có thể dùng các câu lệnh sau:

Sự khác biệt giữa ++x và x++???

int x = 5;
int y = ++x;
// x = 6, y = 6

1. ++x
$$\rightarrow$$
 x = 6
2. y = x \rightarrow y = 6

int x = 5;
int y = x++;
// y = 5, x = 6

1. y = x
$$\rightarrow$$
 x = 5, y = 5
2. x++ \rightarrow y = 5, x = 6

5.4. Toán tử phẩy

- · Các biểu thức đặt cách nhau bằng dấu,
- · Các biểu thức con lần lượt được tính từ trái sang phải
- Biểu thức mới nhận được là giá trị của biểu thức bên phải cùng
- Ví du:

```
int x = 0;

int y = 2;

int z = (++x, ++y);

1. ++x

2. ++y

3. z = y

\Rightarrow x = 1

\Rightarrow y = 3

\Rightarrow z = 3
```

5.5. Toán tử toán học&gán -Compound assignment

Toán tử	Ví dụ	Giải thích	Phép toán
+=	x += 5	x = x + 5	Cộng
-=	x -= 5	x = x - 5	Trừ
*=	x *= 5	x = x * 5	Nhân
/=	x /= 5	x = x / 5	Chia hay lấy phần nguyên
%=	x %= 5	x = x % 5	Lấy phần dư
<<=	x <<= 5	x = x << 5	Dịch trái
>>=	x >>= 5	x = x >> 5	Dịch phải
&=	x &= 5	x = x & 5	AND
^=	x ^= 5	x = x ^ 5	XOR
=	x = 5	x = x 5	OR

5.6. Toán tử bit

р	q	p&q (AND)	p ^ q (XOR)	p q (OR)	~p (NOT)
0	0	0	0	0	1
0	1	0	1	1	1
1	1	1	0	1	0
1	0	0	1	1	0

Toán tử dịch bít sang trái

Toán tử dịch bít sang phải

5.6. Toán tử bit

Ví dụ toán tử trên bit:

```
int main(){
   int a = 5;// 0000 0000 0000 0101
   int b = 6;// 0000 0000 0000 0110
   int z1, z2, z3, z4, z5, z6;
   z1 = a \& b; // 0000 0000 0000 0100
   z2 = a \mid b; // 0000 0000 0000 0111
   z3 = a ^ b; // 0000 0000 0000 0011
   z4 = \sim a; // 1111 1111 1111 1010
   z5 = a >> 2;// 0000 0000 0000 0001
   z6 = a << 2;// 0000 0000 0001 0100
   return 0;
```

5.6. Toán tử bit

Ứng dụng của toán tử bit:

1. Kiểm tra chia hết cho 2

```
a & 1 → a % 2
a & 3 → a % 4
a & 7 → a % 8
```

2. Tích và thương cho 2^n

```
int a = 2 << 1;
int b = 2 << 2;
int c = 8 >> 1;
int d = 8 >> 2;
```

$$a = 2*2^{1}$$
 $\Rightarrow a = 4$
 $b = 2*2^{2}$ $\Rightarrow b = 8$
 $c = 8/2^{1}$ $\Rightarrow c = 4$
 $d = 8/2^{2}$ $\Rightarrow d = 2$

5.7. Toán tử điều kiện

Ví dụ: Giữa 2 số a,b tìm số nào lớn hơn.

```
int a = 1;
int b = 2;
int c = (a>b)?a:b;
```

Ứng dụng: Dùng để định nghĩa khi câu lệnh if không thể sử dụng được. Ví dụ: sử dụng khi định nghĩa **hằng**

Số sinh viên lớn hơn 50 sinh viên thì số lớp bằng 2, ngược lại là 1.

```
int so_sinh_vien = 55;
const int so_lop = (so_sinh_vien>50)? 2:1;
```

5.8. Toán tử quan hệ

Toán tử	Ký hiệu	Ví dụ	Giải thích
Lớn hơn	>	x > y	Nếu x lớn hơn y → true (1) Ngược lại → false (0)
Nhỏ hơn	<	x < y	Nếu x nhỏ hơn y → true (1) Ngược lại → false (0)
Lớn hơn hoặc bằng	>=	x >= y	Nếu x lớn hơn hoặc bằng y → true (1) Ngược lại → false (0)
Nhỏ hơn hoặc bằng	<=	x <= y	Nếu x nhỏ hơn hoặc bằng y → true (1) Ngược lại → false (0)
Bằng	==	x == y	Nếu x bằng y → true (1) Ngược lại → false (0)
Khác	!=	x != y	Nếu x khác y → true (1) Ngược lại → false (0)

5.9. Toán tử luận lý

Toán tử	Ký hiệu	Ví dụ
NOT	!	!x
AND	&&	x && y
OR	П	x y

1	2	П	&&	
false	false	false	false	
false	true	true	false	
true	false	true	false	
true	true	true	true	

Bài tập:

- 1. (true && true) || false
- 2. (false && true) || true
- 3. (false && true) || false || true
- 4. $(5 > 6 \mid | 4 > 3) \&\& (7 > 8)$
- 5. !(7 > 6 || 3 > 4)
 - 1. true
 - 2. true
 - 3. true
 - 4. false
 - 5. false

5.10. Độ ưu tiên toán tử Precedence of operators

Mức độ	Toán tử	Nhóm ưu tiên	Mức độ	Toán tử	Nhóm ưu tiên
1	::	Trái sang phải	5	* / %	Trái sang phải
		3 1	6	+ -	Trái sang phải
	++		7	<<>>>	Trái sang phải
2	()	Trái sang phải	8	< > <= >=	Trái sang phải
	[]	_	9	== !=	Trái sang phải
	>		10	&	Trái sang phải
	++		11	٨	Trái sang phải
	~ !		12		Trái sang phải
	+ -		13	&&	Trái sang phải
3	& *	Phải sang trái	14		Trái sang phải
	new delete			= *= /= %= += -=	
	sizeof		15	>>= <<= &= ^= =	Phải sang trái
	(type)			?:	
4	.* ->*	Trái sang phải	16	I	Trái sang phải

5.10. Độ ưu tiên toán tử

Bài tập:

1.
$$x = 3 + 4 + 5$$
;

2.
$$x = y = z$$
;

3.
$$z *= ++y + 5$$
;

Bài giải:

1.
$$x = ((3 + 4) + 5);$$

2.
$$x = (y = z)$$
;

3.
$$z *= (++y) + 5$$
;

5. Các phép toán

Bài tập:

Bài 1: Tính

- 1. (5 > 3 && 4 < 8)
- 2. (4 > 6 && true)
- 3. (3 >= 3 || false)
- 4. (true | false) ? 4 : 5

Bài 2: Tính

- 1.7/4
- 2. 14 % 5
- 3.3/0

6. BIỂU THỨC

- Tao thành từ các toán tử (Operator) và các toán hạng (Operand).
- Toán tử tác động lên các giá trị của toán hạng và cho giá trị có kiểu nhất định.

```
- Toán hạng: hằng, biến, lời gọi hàm...
– Ví du:
 -int a = 2 + 3;
 - int b = a / 5;
 -int c = (a + b) * 5;
 - int d = (x >= 3);
 -(x >= 0) ^ (y < 0) (Biểu thức này kiểm tra gì?)
               int year = 2000;
               int month = 29;
               if((year%4!=0)||(year%400!=0))
                      return 28;
```

7. Nhập xuất dữ liệu

- 1. Câu lệnh xuất dữ liệu
- 2. Câu lệnh xuất std::cout<<
- 3. Câu lệnh xuất printf
- 4. Câu lệnh nhập
- 5. Câu lệnh std::cin>>
- 6. Câu lệnh scanf

7.1. Câu lệnh xuất

Có 2 cách:

Cách 1: Sử dụng lệnh xuất trong C++: cout

Cách 2: Sử dụng lệnh xuất trong C: printf

Lựa chọn tùy thuộc vào lập trình viên

7.2. Câu lệnh xuất cout (C++)


```
Thư viện:
           #include <iostream>
```

Cú pháp:

```
std::cout<<Tham_số_1<<Tham_số_2<<...<<Tham_số_k;</pre>
```

Tham số có thể:

- Văn bản thường (literal text) Ký tự điều khiển (escape sequence) Biến, hằng số, biểu thức, hàm

Ví du:

```
int i=0;
std::cout<<"Chuong trinh xuat gia tri i \n";</pre>
std::cout<<"gia tri la "<<i;</pre>
```

```
Chuong trinh xuat gia tri i
10
```

7.2. Xuất văn bản thường (literal text)

Cú pháp:

std::cout<<"Chuoi can in";</pre>

Ví dụ:

```
// Thu vien ho tro nhap xuat
#include <iostream>
int main()
{
     // Xuat thong bao
     std::cout<<"Chao ban! Toi co the giup gi khong?";
     // Cau lenh dung man hinh kiem tra ket qua
     std::cin.get();
     return 0;
}</pre>
```

Chao ban! Toi co the giup gi khong?

7.2. Ký tự điều khiển (escape sequence)

Các kí tự điều khiển:

```
"\n" // Xuống dòng
"\a" // Phát ra thông báo
"\b" // Lùi con trỏ 1 vị trí
"\t" // Dấu tab
"\"" // In kí tự "
"\\" // In kí tự \
```

Ví dụ:

```
#include <iostream>
int main()
{
    std::cout<<"Chao ban!\nToi co the giup gi khong?";
    std::cin.get();
    return 0;
}</pre>
```

Chao ban! Toi co the giup gi khong?

7.2. Thiết lập độ rộng khi xuất

Cú pháp: cout.width(n) - Với n là độ rộng mới

Chú ý: độ rộng quy định n chỉ có tác dụng cho một giá trị xuất. Sau đó C++ lại áp dụng độ rộng quy định bằng 0.

Ví dụ:

```
#include <iostream>
int main()
{
    int a = 1706;
    std::cout<<a<<"\n";
    std::cout.width(10);
    std::cout<<a;
    std::cin.get();
    return 0;
}</pre>
```

7.2. Độ chính xác khi xuất

Cú pháp: cout.precision(n) - Với n là độ chính xác áp dụng

Chú ý: độ chính xác được thiết lập sẽ có hiệu lực cho tới khi gặp một câu lệnh thiết lập độ chính xác mới

Ví dụ:

```
#include <iostream>
int main()
{
    float x = 176.859;
    std::cout<<x<<"\n";
    std::cout.precision(5);
    std::cout<<x<<"\n";
    std::cin.get();
    return 0;
}</pre>
```

 1
 7
 6
 .
 8
 5
 9
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .
 .</t

7.3. Câu lệnh xuất printf (C)

Thư viện

#include <stdio.h> (standard input/output)

Cú pháp

```
printf(<chuỗi định dạng>[, <đs1>, <đs2>, ...]);
```

<chuỗi định dạng> là cách trình bày thông tin xuất và được đặt trong cặp nháy kép " ", gồm:

- Văn bản thường (literal text)
- Ký tự điều khiển (escape sequence)
- Đặc tả (conversion specifier)

7.3. Đặc tả (conversion specifier)

- Gồm dấu % và một ký tự.
- · Xác định kiểu của biến/giá trị muốn xuất.
- Các đối số chính là các biến/giá trị muốn xuất, được liệt kê theo thứ tự cách nhau dấu phẩy.

Đặc tả	Ý nghĩa	
%c %d, %ld %f, %lf %s %u	Ký tự Số nguyên có dấu Số thực Chuỗi ký tự Số nguyên không dấu	char int, short, long float, double char[], char* unsigned int/short/long

7.3. Đặc tả (conversion specifier)

Ví dụ

7.3. Định dạng xuất (printf)

Cú pháp

- Định dạng xuất số nguyên: %nd
- Định dạng xuất số thực: %n.kd

```
int a = 1706;
float x = 176.85;
printf("%10d", a);printf("\n");
printf("%10.2f", x);printf("\n");
printf("%.2f", x);printf("\n");
```


7.3. Định dạng xuất (printf)

Phối hợp các thành phần

```
int a = 1, b = 2;
Xuất 1 cong 2 bang 3 và xuống dòng.

– printf("%d", a); // Xuất giá trị của biến a

– printf(" cong "); // Xuất chuỗi " cong "

– printf("%d", b); // Xuất giá trị của biến b

– printf(" bang "); // Xuất chuỗi " bang "

– printf("%d", a + b); // Xuất giá trị của a + b

– printf("\n"); // Xuất điều khiển xuống dòng \n
→ printf("%d cong %d bang %d\n", a, b, a+b);
```

7.4. Câu lệnh nhập

Có 2 cách:

Cách 1: Sử dụng lệnh nhập trong C++: cin

Cách 2: Sử dụng nhập trong C: scanf

Lựa chọn tùy thuộc vào lập trình viên

7.5. Câu lệnh nhập std::cin>> (C++)


```
Thư viện: #include <iostream>
```

Cú pháp: std::cin>>Tham_số_1>>Tham_số_2>>...>>Tham_số_k;

Lưu ý: Tham số ko có dạng chuỗi

Ví dụ:

```
#include <iostream>
int main()
{
    int namsinh = 0; //Buoc 1
    std::cout<<"Nam sinh: "; // Buoc 2
    std::cin>>namsinh; // Buoc 3;
    std::cin.get();
    return 0;
}
```

7.5. Chương trình cộng 2 số nguyên


```
#include <iostream>
int main()
        int a = 0, b = 0;
        std::cout<<"Chuong trinh cong 2 so a, b"<<"\n";</pre>
        std::cout<<"a: ";</pre>
        std::cin>>a;
        std::cout<<"b: ";</pre>
        std::cin>>b;
        std::cout << "a + b = "<< a + b << "\n";
        std::cin.get();
        return 0;
```

```
Chuong trinh cong 2 so a,b
a = 5
b = 6
a + b = 11
```

Viết chương trình tính a + b, a - b, a * b, a / b.

7.6. Câu lệnh nhập scanf (C)

Thư viện

-#include <stdio.h> (standard input/output)

Cú pháp

- scanf(<chuỗi định dạng>[, <đs1>, <đs1>, ...]);
- -<chuỗi định dạng> giống định dạng xuất nhưng chỉ có các đặc tả
- –Các đối số là tên các biến sẽ chứa giá trị nhập và được đặt trước dấu &

7.6. Câu lệnh nhập scanf

Ví dụ, cho a và b kiểu số nguyên

8. Một số hàm hữu ích khác

Các hàm trong thư viện toán học

Thư viện: #include <math.h>

- 1 đối số đầu vào: double, trả kết quả: double
 - acos, asin, atan, cos, sin, ...
 - exp, log, log10
 - sqrt
 - ceil, floor
 - abs, fabs
- 2 đối số đầu vào: double, trả kết quả: double
 - double pow(double x, double y)


```
#include <iostream>
#include <math.h>
int main()
    float x = 2;
    std::cout<<cos(x)<<"\n"; // Ham cos</pre>
    std::cout<<sin(x)<<"\n"; // Ham sin</pre>
    std::cout<<tan(x)<<"\n"; // Ham tan</pre>
    std::cout<<acos(x)<<"\n"; // Ham arc cos</pre>
    std::cout<<asin(x)<<"\n"; // Ham arc sin</pre>
    std::cout<<atan(x)<<"\n"; // Ham arc tan</pre>
    std::cout<<log(x)<<"\n"; // Ham log thường</pre>
    std::cout<<log10(x)<<"\n"; // Hàm log 10
    std::cout<<sqrt(x)<<"\n"; // Hàm căn bậc 2</pre>
    std::cout<<fabs(-x)<<"\n"; // lấy giá trị tuyệt đối</pre>
    std::cout<<pow(x,2); //Ham mũ</pre>
    std::cin.get()
    return 0;
```

-0.416147 0.909297 -2.18504 nan nan 1.10715 0.693147 0.30103 1.41421 2

- 1. Nhập năm sinh của một người và tính tuổi của người đó.
- 2. Nhập 2 số a và b. Tính tổng, hiệu, tính và thương của hai số đó.
- 3. Nhập tên sản phẩm, số lượng và đơn giá. Tính tiền và thuế giá trị gia tăng phải trả, biết:
 - a. tiền = số lượng * đơn giá
 - b. thuế giá trị gia tăng = 10% tiền
- 4. Nhập bán kính của đường tròn. Tính chu vi và diện tích của hình tròn đó.

1. Nhập năm sinh của một người và tính tuổi của người đó.

```
#include <iostream>
int main()
{
    int namsinh = 0;
    std::cout<<"Vui long nhap nam sinh: ";
    std::cin>>namsinh;
    std::cout<<"Ban "<<2016-namsinh<<" tuoi"<<"\n";
    std::cin.get();
    return 0;
}</pre>
```


2. Nhập 2 số a và b. Tính tổng, hiệu, tính và thương của hai số đó.

```
#include <iostream>
int main()
    int a, b;
    std::cout<<"Nhap a = ";</pre>
    std::cin>>a;
    std::cout<<"Nhap b = ";</pre>
    std::cin>>b;
    std::cout<<"a + b = "<<a+b<<"\n";
    std::cout<<"a - b = "<<a-b<<"\n";
    std::cout<<"a * b = "<<(long long)a*b<<"\n";
    std::cout<<"a / b = "<<(double)a/b<<"\n";</pre>
    std::cin.get();
    return 0;
```


- 3. Nhập tên sản phẩm, số lượng và đơn giá. Tính tiền và thuế giá trị gia tăng phải trả, biết:
 - a. tiền = số lượng * đơn giá
 - b. thuế giá trị gia tăng = 10% tiền

```
#include <iostream>
int main()
    int so_luong = 0, don_gia = 0;
    std::cout<<"Vui long nhap so luong: ";</pre>
    std::cin>>so_luong;
    std::cout<<"Vui long nhap don gia: ";</pre>
    std::cin>>don_gia;
    std::cout<<"Tien: "<<so_luong * don_gia<<"\n";</pre>
    std::cout<<"VAT: "<<so luong * don gia * 0.1<<"\n";</pre>
    std::cin.get();
    return 0;
```


4. Nhập bán kính của đường tròn. Tính chu vi và diện tích của hình tròn đó.

```
#include <iostream>
#define PI 3.14
int main()
{
    float r = 0;
    std::cout<<"Nhap ban kinh duong tron: ";
    std::cin>>r;
    std::cout<<"Chu vi: "<<2 * PI * r<<"\n";
    std::cout<<"Dien tich: "<<PI * r * r<<"\n";
    return 0;
}</pre>
```

9. Bài tập về nhà

- 1. Cho số xe (gồm 4 chữ số) của bạn. Cho biết số xe của bạn được mấy nút?
- 2. Cho 1 ký tự chữ thường. In ra ký tự chữ hoa tương ứng.
- 3. Cho 3 số nguyên. Cho biết số lớn nhất và nhỏ nhất?
- 4. Viết chương trình cho 2 giờ (giờ, phút, giây) và thực hiện cộng, trừ 2 giờ này.
- 5. Tổng các bội số của 3 và 5 nhỏ hơn 10 là 23. Ví dụ: Ta có các bội số: 3, 5, 6, 9 → Tổng: 23 Tính tổng các bội số của 3 và 5 nhỏ hơn 1000.

Tổng kết

- 5. Các phép toán
- 6. Biểu thức
- 7. Nhập xuất dữ liệu
- 8. Một số hàm hữu ích
- 9. Một số ví dụ minh họa

